ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 15.5.2024
COM(2024) 195 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τη λειτουργία του κανονισμού (ΕΕ) 2018/841 (κανονισμός LULUCF) σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/839

1. Εισαγωγή

Ο τομέας της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοπονίας (στο εξής: LULUCF) καλύπτει τα εδάφη, τα φυτά και κάθε άλλη βιομάζα που μπορεί να είναι τόσο πηγή CO_2 (δηλαδή να εκπέμπει CO_2 στην ατμόσφαιρα) όσο και καταβόθρα CO_2 (δηλαδή να αφαιρεί CO_2 από την ατμόσφαιρα). Οι εκπομπές και οι απορροφήσεις από τον τομέα ενσωματώνονται στον κλιματικό στόχο της ΕΕ για το 2030 μέσω του κανονισμού (ΕΕ) 2018/841[1] (στο εξής: κανονισμός LULUCF), ο οποίος άρχισε να ισχύει το 2018.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας[2], το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα[3] έθεσε στόχο μείωσης των καθαρών εκπομπών στο σύνολο της οικονομίας της ΕΕ κατά τουλάχιστον –55 % έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, και στόχο για κλιματική ουδετερότητα το αργότερο έως το 2050. Με τη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % για το κλίμα[4], ο κανονισμός LULUCF τροποποιήθηκε το 2023[5] ώστε να αποτυπώσει το αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας. Έθεσε νέους στόχους για τον τομέα για το 2030 και απλούστευσε τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων.

Ο τομέας της γης διαδραματίζει καίριο ρόλο στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα. Έχει τη δυνατότητα να παρέχει μακροπρόθεσμα οφέλη για το κλίμα, όσον αφορά τόσο τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής όσο και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και να συμβάλει στους μακροπρόθεσμους κλιματικούς στόχους της συμφωνίας του Παρισιού[6]. Επιπλέον, ο τομέας προσφέρει πολλές άλλες ζωτικής σημασίας υπηρεσίες στην κοινωνία. Σε αυτές περιλαμβάνονται: η παραγωγή βιώσιμης βιομάζας που μπορεί να υποκαταστήσει ορυκτά ή υψηλής έντασης άνθρακα προϊόντα, υλικά και ενέργεια, συμβάλλοντας επίσης στη μετάβαση σε μια κυκλική και κλιματικά ουδέτερη βιοοικονομία· η παραγωγή τροφίμων· η βιοποικιλότητα· και οικοσυστημικές υπηρεσίες που είναι καίριας σημασίας για την αύξηση της ανθεκτικότητας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Όπως ορίζεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού LULUCF, η Επιτροπή έχει επιφορτιστεί με το καθήκον να προβεί σε απολογισμό της λειτουργίας του κανονισμού εντός 6

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθ. 529/2013/ΕΕ (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 1).

[2] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

[4] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα» [COM(2021) 550 final].

[5] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/839 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Απριλίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/841 όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής, την απλούστευση των κανόνων υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης, και τον καθορισμό των στόχων των κρατών μελών για το 2030, και του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 όσον αφορά τη βελτίωση της παρακολούθησης, της υποβολής εκθέσεων, της παρακολούθησης της προόδου και της επανεξέτασης (ΕΕ L 107 της 21.4.2023, σ. 1).

[6] https://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/paris_agreement_english_.pdf

μηνών από τον πρώτο παγκόσμιο απολογισμό στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού, που ολοκληρώθηκε κατά την COP28 τον Δεκέμβριο του 2023.

2. Αξιολόγηση της λειτουργίας του κανονισμού LULUCF

Ο βασικός αναθεωρημένος στόχος του κανονισμού LULUCF είναι η αύξηση των καθαρών απορροφήσεων χερσαίας προέλευσης στην ΕΕ κατά επιπλέον –42 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου CO_2 (Mt CO_2-eq) έως το 2030, σε σύγκριση με τον ετήσιο μέσο όρο της περιόδου 2016–2018. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε συνολική καθαρή καταβόθρα της τάξης των –310 Mt CO_2-eq σε επίπεδο Ένωσης. Για την περίοδο 2021–2025 τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν ειδικούς λογιστικούς κανόνες για τις διάφορες κατηγορίες λογιστικής καταγραφής γης και να συμμορφώνονται με τον κανόνα της «μη επιβάρυνσης», που σημαίνει ότι οι λογιστικά καταγεγραμμένες εκπομπές δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις λογιστικά καταγεγραμμένες απορροφήσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 9. Για την περίοδο 2026–2030, ο στόχος για επιπλέον –42 Mt CO_2-eq καλύπτει όλες τις κατηγορίες υποβολής εκθέσεων για τον τομέα LULUCF και κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών μέσω επιμέρους στόχων, με βάση το μερίδιό τους στη συνολική διαχειριζόμενη έκταση γης. Οι εθνικοί στόχοι για το 2030 απαιτούν από κάθε κράτος μέλος να αυξήσει τις φιλοδοξίες του για το κλίμα στις πολιτικές χρήσης γης.

Οι στόχοι που τέθηκαν για την περίοδο 2026–2030 ευθυγραμμίζουν τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων του κανονισμού με τους κανόνες υποβολής εκθέσεων, όπως απαιτείται βάσει των απογραφών αερίων του θερμοκηπίου που υποβάλλονται στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC). Με τον τρόπο αυτόν, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο θα έχουν στη διάθεσή τους καλύτερα δεδομένα για τον έγκαιρο σχεδιασμό, την προετοιμασία και την εφαρμογή πρόσθετων πολιτικών και μέτρων στον τομέα.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού LULUCF, η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει:

- αξιολόγηση του αντικτύπου των δυνατοτήτων ευελιξίας·
- αξιολόγηση της συμβολής του κανονισμού LULUCF στην επίτευξη του στόχου κλιματικής ουδετερότητας και των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού·
- αξιολόγηση των κοινωνικών και εργασιακών επιπτώσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ισότητα των φύλων·
- αξιολόγηση της προόδου που σημειώνεται σε διεθνές επίπεδο όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν το άρθρο 6 παράγραφος 2 και το άρθρο 6 παράγραφος 4 της συμφωνίας του Παρισιού·
- υφιστάμενες τάσεις και μελλοντικές προβλέψεις σχετικά με τις εκπομπές και τις απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα της γης και τη γεωργία, καθώς και κανονιστικές επιλογές για τη διασφάλιση της συνέπειας των εν λόγω τάσεων και προβλέψεων με τον στόχο της επίτευξης μακροχρόνιων μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς της οικονομίας σύμφωνα με τον ενωσιακό στόχο κλιματικής ουδετερότητας.

2.1. Αντίκτυπος των δυνατοτήτων ευελιξίας

Για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στη συμμόρφωση με τους στόχους, μπορούν να κάνουν χρήση των μηχανισμών ευελιξίας, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Η επίτευξη της συνολικής δέσμευσης της ΕΕ για «μη επιβάρυνση» (για την περίοδο 2021–2025) ή του συνολικού στόχου της ΕΕ (για την περίοδο 2026–2030) συλλογικά αποτελεί προϋπόθεση για τη χρήση αυτών των μηχανισμών ευελιξίας.

Και για τις δύο περιόδους συμμόρφωσης θα ισχύει μια «γενική ευελιξία», στο πλαίσιο της οποίας ένα κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αντισταθμίσει το έλλειμμά του βάσει του κανονισμού LULUCF με αφαίρεση ποσού ισοδύναμου των ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπής του εν λόγω κράτους μέλους βάσει του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών (ESR)[7], υπό την προϋπόθεση ότι το κράτος μέλος έχει επιτύχει τον στόχο του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών. Το ίδιο ισχύει και στην αντίστροφη περίπτωση: εάν ένα κράτος μέλος δεν επιτύχει τον στόχο του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών, το πλεόνασμα βάσει του κανονισμού LULUCF, με την επιφύλαξη περιορισμού, μπορεί να μεταφερθεί στον κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών.

Επιπλέον, για την περίοδο 2021–2025, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τη δυνατότητα ευελιξίας για διαχειριζόμενες δασικές εκτάσεις λόγω φυσικών διαταραχών. Για την περίοδο 2026–2030, τα κράτη μέλη θα έχουν πρόσβαση σε νέο μηχανισμό ευελιξίας χρήσης γης για την αντιμετώπιση των υπερβαλλουσών καθαρών εκπομπών λόγω φυσικών διαταραχών, των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής ή εξαιρετικά υψηλού ποσοστού οργανικών εδαφών.

Οι δυνατότητες ευελιξίας θα εφαρμοστούν για πρώτη φορά στο πλαίσιο του ελέγχου συμμόρφωσης που θα διενεργηθεί το 2027 έναντι των δεσμεύσεων των κρατών μελών, με βάση τα δεδομένα της απογραφής αερίων του θερμοκηπίου για την περίοδο 2021-2025.

2.2. Συμβολή του τομέα LULUCF στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας

Παρότι ο τομέας LULUCF συνιστά επί του παρόντος καταβόθρα άνθρακα, συνεχίζεται η ανησυχητική τάση μείωσης της καταβόθρας LULUCF που παρατηρείται την τελευταία δεκαετία. Το 2021 η καταβόθρα άνθρακα της ΕΕ πέτυχε επίπεδο καθαρών απορροφήσεων – 230 Mt CO_2-eq. Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, οι χορτολιβαδικές εκτάσεις, οι υγρότοποι και οι οικισμοί είναι οι κύριες πηγές εκπομπών στον τομέα σε επίπεδο ΕΕ, ενώ τα διαχειριζόμενα οργανικά εδάφη παράγουν ιδιαίτερα υψηλές εκπομπές στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Τα δάση διαδραματίζουν καίριο ρόλο, καθώς αποτελούν κατά πολύ το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής καταβόθρας LULUCF. Η μείωση της καταβόθρας της Ένωσης οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στη μείωση των καθαρών καταβοθρών στα δάση, κυρίως λόγω της αύξησης της υλοτόμησης

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/842 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 26).

σε συνδυασμό με τη σταθεροποίηση ή ελαφρά μείωση της ανάπτυξης των δασών[8]. Στα αίτια αυτής της εξέλιξης συγκαταλέγονται οικονομικοί παράγοντες, η γήρανση των δασών και η υπολειμματική υλοτομία μετά από φυσικές διαταραχές. Η αυξανόμενη συχνότητα και σοβαρότητα φυσικών διαταραχών όπως η πτώση δέντρων λόγω ανέμου, οι προσβολές από έντομα, οι δασικές πυρκαγιές και οι ξηρασίες, καθώς και η μείωση των προσπαθειών δάσωσης, αποτελούν ολοένα και σημαντικότερα ζητήματα για τα ευρωπαϊκά δάση.

Η πρόσβαση σε δεδομένα υψηλής ποιότητας αποτελεί προϋπόθεση για την παρακολούθηση της προόδου, την αξιολόγηση των πολιτικών και τον σχεδιασμό μελλοντικών μέτρων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, βάσει του αναθεωρημένου κανονισμού LULUCF, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να βελτιώνουν σταδιακά την ορθότητα των εκθέσεων που υποβάλλουν, σύμφωνα με τις πιο προηγμένες μεθόδους που αναφέρονται στις κατευθυντήριες γραμμές της IPCC[9]. Η βελτίωση της παρακολούθησης, της υποβολής εκθέσεων και της επαλήθευσης (ΠΥΕ) στον τομέα καθίσταται δυνατή τόσο μέσω των τεχνολογικών εξελίξεων όσο και μέσω της πολιτικής. Νέες λύσεις παρακολούθησης, ιδίως τεχνολογίες εναέριας και διαστημικής τηλεπισκόπησης, αναπτύσσονται συνεχώς και καθίστανται ευρέως προσβάσιμες. Οι εξελίξεις αυτές παρέχουν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σημαντικές δυνατότητες να σχεδιάσουν αποτελεσματικά και αποδοτικά μέτρα για την προώθηση ενισχυμένων και ανθεκτικών χερσαίων απορροφήσεων άνθρακα. Για να στηρίξει τα κράτη μέλη σε αυτή τη σημαντική διαδικασία, η Επιτροπή δημοσίευσε, από κοινού με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΕΑ), επικαιροποιημένο «Εγχειρίδιο LULUCF»[10]. Σκοπός του είναι να βοηθήσει διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη να εξοικειωθούν με τον κανονισμό LULUCF και να διευκολύνει την εφαρμογή του στην πράξη. Αποσκοπεί στη διάδοση εμπειριών και ορθών πρακτικών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η βελτιωμένη παρακολούθηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον τομέα της γης μπορεί να στηρίξει τις πολιτικές. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή διοργανώνει επίσης τακτικά τεχνικό εργαστήριο αφιερωμένο στην υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο της UNFCCC[11].

Η βιομάζα που προέρχεται από βιώσιμες πηγές θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση μιας κλιματικά ουδέτερης και βιώσιμης κυκλικής βιοοικονομίας στην ΕΕ. Η ευρωπαϊκή έκθεση για τη βιομάζα, που δημοσιεύτηκε πρόσφατα από τον ΕΕΑ, διαπιστώνει ότι υπάρχει έντονος ανταγωνισμός για βιομάζα στην ΕΕ λόγω των πολλαπλών τελικών χρήσεών της, όπως στα τρόφιμα, τις πρώτες ύλες, την ενέργεια, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, τη βιοποικιλότητα και άλλες οικοσυστημικές υπηρεσίες[12]. Οι διάφορες τελικές χρήσεις θα πρέπει να εξισορροπηθούν προσεκτικά μέσω κατάλληλων πολιτικών και κινήτρων.

[8] https://doi.org/10.1186/s13021-023-00234-0

[9] Οι βελτιωμένες απογραφές αερίων του θερμοκηπίου θα πρέπει να βασίζονται σε ορθότερα, λεπτομερέστερα, πιο έγκαιρα και γεωγραφικά σαφή δεδομένα, όπως ορίζεται στο παράρτημα V μέρος 3 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση — π.χ. μέσω ψηφιακών βάσεων δεδομένων, συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών (GIS) και τηλεπισκόπησης, συμπεριλαμβανομένων των δορυφόρων και των υπηρεσιών Sentinel του Copernicus, ή άλλων δημόσια ή εμπορικά διαθέσιμων υπηρεσιών.

[10] https://climate-energy.eea.europa.eu/topics/climate-change-mitigation/land-and-forests/reports

[11] https://forest.jrc.ec.europa.eu/en/activities/lulucf/workshops/

[12] The European biomass puzzle (Το πρόβλημα της βιομάζας στην Ευρώπη), Έκθεση 8/2023 του ΕΕΑ.

2.3. Πρόοδος σε διεθνές επίπεδο

Το άρθρο 2 της συμφωνίας του Παρισιού θέτει ως μακροπρόθεσμο στόχο τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη αρκετά κάτω από τους 2 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα και τη συνέχιση των προσπαθειών για τη συγκράτησή της στον 1,5 °C. Θέτει επίσης ως στόχο την αύξηση της ικανότητας προσαρμογής στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας.

Τον Οκτώβριο του 2023 η ΕΕ υπέβαλε επικαιροποιημένη εθνικά καθορισμένη συνεισφορά (ΕΚΣ)[13] στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την ολοκλήρωση του πρώτου παγκόσμιου απολογισμού[14] που πραγματοποιήθηκε κατά την COP28 τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Η επικαιροποιημένη ΕΚΣ παρέχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές και τα μέτρα μέσω των οποίων η ΕΕ θα μειώσει τις καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030.

Ως προς το άρθρο 6 της συμφωνίας του Παρισιού, στην COP28 σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την υιοθέτηση διαρθρωμένης προσέγγισης για την εφαρμογή του άρθρου 6.2 σχετικά με τις διμερείς συναλλαγές. Όσον αφορά το άρθρο 6.4, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν ενέκριναν τη σύσταση του εποπτικού οργάνου σχετικά με τη μεθοδολογική καθοδήγηση και τις δραστηριότητες που αφορούν απορροφήσεις[15].

2.4. Κοινωνικές και εργασιακές επιπτώσεις και ευκαιρίες

Οι φυσικοί πόροι των αγροτικών περιοχών αποτελούν βασικά αγαθά που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την οικοδόμηση ενός μέλλοντος που θα χαρακτηρίζεται από βιωσιμότητα και ευημερία, όπως τονίζεται στο μακρόπνοο όραμα της Επιτροπής για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ[16]. Όσον αφορά την απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, σε ολόκληρη την ΕΕ υπάρχει χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών που φθάνει τις 13 εκατοστιαίες μονάδες (έναντι 10 εκατοστιαίων μονάδων στις πόλεις) και ξεπερνά τις 20 εκατοστιαίες μονάδες σε ορισμένα κράτη μέλη. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων ασχολείται ειδικά με τις ανισότητες μεταξύ των φύλων στις αγροτικές περιοχές.

Η ορθή διαχείριση των αγροτικών τοπίων συμβάλλει στη διασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας και μέσων διαβίωσης, στην προστασία των οικολογικών συστημάτων και της βιοποικιλότητας, και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και της ανθεκτικότητας στους κινδύνους. Η στήριξη των γεωργών, των δασοκόμων και των αγροτικών επιχειρηματιών,

[13] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14286-2023-INIT/el/pdf

[14] Ο παγκόσμιος απολογισμός που καθιερώθηκε βάσει του άρθρου 14 της συμφωνίας του Παρισιού είναι μια διαδικασία με την οποία, κάθε 5 έτη, τα συμβαλλόμενα μέρη αξιολογούν τη συλλογική πρόοδο που έχει σημειωθεί προς την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας και εντοπίζουν κενά και οδούς λύσης έως το 2030 και μετέπειτα.

[15] https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/article-64-mechanism

[16] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ — Προς ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040» [COM(2021) 345 final].

δηλαδή των ανθρώπων που διευκολύνουν τη μετάβαση προς μια πιο πράσινη κοινωνία και οικονομία, είναι ουσιώδους σημασίας.

3. Τάσεις στον τομέα LULUCF και στον τομέα της γεωργίας

Ο κανονισμός για τη διακυβέρνηση[17] αποτελεί τη βάση για ένα ολοκληρωμένο σύστημα διακυβέρνησης με σκοπό την επίτευξη των στόχων και επιδιώξεων της ΕΕ για το κλίμα. Το 2019 τα κράτη μέλη υπέβαλαν τα πρώτα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ), τα οποία αποτελούν το κύριο εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού πολιτικής για την προετοιμασία για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή έως το 2050. Το 2023 τα κράτη μέλη επανεξέτασαν και επικαιροποίησαν τα ΕΣΕΚ τους ώστε να αποτυπωθεί η αυξημένη κλιματική φιλοδοξία για το 2030 στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα και της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, μεταξύ άλλων για τον τομέα LULUCF και τον τομέα της γεωργίας. Στο πλαίσιο της υποβολής εκθέσεων απογραφής αερίων του θερμοκηπίου, τα κράτη μέλη καταρτίζουν προβλέψεις σχετικά με τις επιπτώσεις των υφιστάμενων και πρόσθετων μέτρων τους σχετικά με τις εκπομπές και τις απορροφήσεις.

Ωστόσο, η Επιτροπή διαπίστωσε στην αξιολόγησή της ότι τα περισσότερα προσχέδια των επικαιροποιημένων ΕΣΕΚ δεν καθορίζουν επαρκή φιλοδοξία ούτε επαρκείς δράσεις για το κλίμα στον τομέα της γης[18]. Πολύ λίγα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν συγκεκριμένη πορεία για την επίτευξη των εθνικών στόχων καθαρής απορρόφησης ή επαρκείς δράσεις για να βοηθήσουν τους γεωργούς, τους δασοκόμους και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να αναπτύξουν βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα σύμφωνα με τους εν λόγω στόχους.

3.1. Τάσεις και προβλέψεις στον τομέα LULUCF

Με τους ισχύοντες λογιστικούς κανόνες LULUCF για την περίοδο 2021–2025, το προσωρινό «λογιστικοποιημένο» ισοζύγιο για το 2021 με βάση την υποβολή της απογραφής αερίων του θερμοκηπίου του 2023 κατέδειξε μικρή ελάφρυνση (δηλαδή οι λογιστικά καταγεγραμμένες απορροφήσεις υπερέβαιναν ελαφρώς τις λογιστικά καταγεγραμμένες εκπομπές) της τάξης των

[17] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

[18] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των προσχεδίων των επικαιροποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα: Ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των πιο φιλόδοξων στόχων για την ενέργεια και το κλίμα για το 2030 στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του RePowerEU» [COM(2023) 796 final].

–14 Mt CO_2-eq[19]. Ως εκ τούτου, συνολικά η Ένωση συμμορφώνεται με τον κανόνα συμμόρφωσης της «μη επιβάρυνσης» για το πρώτο έτος της περιόδου 2021–2025[20].

Η ΕΕ δεν βρίσκεται σήμερα σε ορθή πορεία για την επίτευξη του στόχου για καθαρή απορρόφηση μέχρι το 2030. Με τα υφιστάμενα μέτρα, οι συνολικές καθαρές απορροφήσεις προβλέπεται να φθάσουν τους –239 Mt CO_2-eq το 2030 και τους –260 Mt CO_2-eq με πρόσθετα μέτρα, υπολειπόμενες κατά περίπου 50-70 Mt CO_2-eq σε σχέση με τον στόχο της ΕΕ για το 2030.

Από το 2025 και μετά, οι καθαρές απορροφήσεις από δασικές εκτάσεις στην ΕΕ προβλέπεται να συρρικνωθούν σταθερά μέχρι τους –310 Mt CO_2-eq περίπου έως το 2030 με τα υφιστάμενα μέτρα και τους –320 Mt CO_2-eq με πρόσθετα μέτρα. Οι καθαρές εκπομπές από καλλιεργήσιμες εκτάσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν επί του παρόντος περίπου το 38 % των εκπομπών LULUCF της ΕΕ, προβλέπεται να αυξηθούν ελαφρώς ή να παραμείνουν στάσιμες έως το 2025, οπότε και θα ακολουθήσει σταδιακή μείωση με αποτέλεσμα να φθάσουν τους 32 Mt CO_2-eq με τα υφιστάμενα μέτρα και τους 27 Mt CO_2-eq με πρόσθετα μέτρα έως το 2030. Οι καθαρές εκπομπές από χορτολιβαδικές εκτάσεις, οι οποίες επί του παρόντος αντιπροσωπεύουν περίπου το 12 % των εκπομπών LULUCF της ΕΕ, προβλέπεται να παραμείνουν στάσιμες έως το 2030 με ενδιάμεσες διακυμάνσεις, φθάνοντας τους 12 Mt CO_2-eq με τα υφιστάμενα μέτρα και τους 10 Mt CO_2-eq με πρόσθετα μέτρα το 2030. Οι καθαρές εκπομπές από υγρότοπους προβλέπεται να μειωθούν σταδιακά, φθάνοντας τους 13 Mt CO_2-eq με τα υφιστάμενα μέτρα και τους 12 Mt CO_2-eq με πρόσθετα μέτρα έως το 2030. Οι καθαρές απορροφήσεις από προϊόντα υλοτομίας προβλέπεται να αυξηθούν σταθερά φθάνοντας σε επίπεδα κοντά στους –35 Mt CO_2-eq σε ένα σενάριο με υφιστάμενα ή πρόσθετα μέτρα[21].

Είναι πιθανό οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η απώλεια βιοποικιλότητας να οδηγήσουν σε συχνότερες και εντονότερες φυσικές διαταραχές. Είναι κρίσιμης σημασίας να αντιστραφεί γρήγορα αυτή η αρνητική τάση ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της ΕΕ για το κλίμα, με παράλληλη αύξηση της ανθεκτικότητας του τομέα γης της ΕΕ για τη διασφάλιση σταθερών μακροχρόνιων καταβοθρών.

3.2. Τάσεις και προβλέψεις στον τομέα της γεωργίας

Σήμερα, οι εκπομπές εκτός CO_2 από τη γεωργία αντιπροσωπεύουν περίπου το 11 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ, εκ των οποίων περίπου τα δύο τρίτα προέρχονται από την κτηνοτροφία. Από το 2005 οι εκπομπές στον τομέα έχουν παραμείνει στάσιμες —τα δεδομένα απογραφής δείχνουν βραδεία ετήσια μείωση κατά 0,7 Mt CO_2-eq μεταξύ του 2005 και του 2021. Ο ΕΕΑ[22] υπολογίζει ότι οι μειώσεις των εκπομπών που αναμένονται από σήμερα έως το 2040 θα είναι ασήμαντες για την επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου της κλιματικής ουδετερότητας. Λόγω των μειωμένων εκπομπών σε άλλους τομείς και των δυσκολιών όσον αφορά την πλήρη εξάλειψη των εκπομπών στη

[19] Κατόπιν βελτιώσεων στις απογραφές αερίων του θερμοκηπίου, πραγματοποιούνται επανυπολογισμοί οι οποίοι ενδέχεται να αλλάξουν αυτό το αποτέλεσμα.
[20] Έκθεση προόδου της δράσης για το κλίμα. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023.
[21] Με βάση τα στοιχεία που υπέβαλαν τα κράτη μέλη σχετικά με τις προβλέψεις, υποβολή του 2023 (ΕΕΑ).
[22] ΕΕΑ, Ενημερωτικό σημείωμα 17/2022.

γεωργία, αναμένεται ότι έως το 2040 η γεωργία θα καταστεί ο τομέας με το μεγαλύτερο μερίδιο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αντιπροσωπεύοντας περίπου το ήμισυ των συνολικών εκπομπών στην ΕΕ[23].

Οι τελευταίες προβλέψεις των κρατών μελών δείχνουν ότι, με τα υφιστάμενα μέτρα, ο ρυθμός μείωσης των εκπομπών δεν θα αλλάξει σημαντικά έως το 2030 (1 % σε σύγκριση με το 2021, ή μέση ετήσια μείωση κατά 0,6 Mt CO_2-eq). Εάν ληφθούν πρόσθετα μέτρα, οι συνολικές προβλεπόμενες εκπομπές από τη γεωργία δείχνουν μείωση κατά περίπου 5 % έως το 2030 (μέση ετήσια μείωση κατά 2,2 Mt CO_2-eq). Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τον εντοπισμό και την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων μετριασμού στον τομέα της γεωργίας.

3.3. Πρόσφατες εξελίξεις σε επίπεδο πολιτικής

Εκτός από τη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, αρκετές άλλες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας αποσκοπούν στην αύξηση της ανθεκτικότητας του τομέα LULUCF, με παράλληλη προστασία και προώθηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών, και στην ενίσχυση της μετάβασης σε μια αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων κυκλική οικονομία.

Για να αυξηθεί το επίπεδο των απορροφήσεων άνθρακα υψηλής ποιότητας, η Επιτροπή πρότεινε κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την πιστοποίηση των απορροφήσεων άνθρακα[24], το οποίο εγκρίθηκε πρόσφατα από τους συννομοθέτες. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τρία διαφορετικά είδη δραστηριοτήτων: ανθρακοδεσμευτική γεωργία, προϊόντα αποθήκευσης άνθρακα και μόνιμες απορροφήσεις. Επιπλέον, ιδιωτικές πρωτοβουλίες που συνδέονται με εθελοντικές αγορές άνθρακα μπορούν να συμπληρώσουν και να προωθήσουν περαιτέρω την ευρείας κλίμακας εφαρμογή απορροφήσεων άνθρακα. Το πλαίσιο όχι μόνο θα προσφέρει στους διαχειριστές γης νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, αλλά θα στηρίξει επίσης την ανάπτυξη της βιώσιμης κυκλικής βιοοικονομίας μέσω της πιστοποίησης προϊόντων αποθήκευσης άνθρακα, όπως τα δομικά προϊόντα με βάση το ξύλο. Τελικά, τα μέτρα αυτά μπορούν να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους στόχους τους στον τομέα LULUCF. Για να ενισχυθεί η βιομηχανική δέσμευση του άνθρακα και η χρησιμοποίησή του σε προϊόντα βιολογικής προέλευσης ή η μόνιμη αποθήκευσή του, η Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα την ανακοίνωση σχετικά με τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα[25].

Τα υγιή οικοσυστήματα συμβάλλουν στη δέσμευση του άνθρακα και στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και βελτιώνουν την ευημερία των πληθυσμών. Δραστηριότητες όπως η επανύγρανση τυρφώνων μπορούν να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα.

[23] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Εξασφαλίζουμε το μέλλον μας – Ο κλιματικός στόχος της Ευρώπης για το 2040 και η πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, με την οικοδόμηση μιας βιώσιμης, δίκαιης και ευημερούσας κοινωνίας» [COM(2024) 63 final].
[24] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση ενωσιακού πλαισίου πιστοποίησης για τις απορροφήσεις άνθρακα [COM(2022) 672 final].
[25] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Προς μια φιλόδοξη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα για την ΕΕ» [COM(2024) 62 final].

Ο κανονισμός για την αποκατάσταση της φύσης[26], που αποτελεί βασικό στοιχείο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα[27], ζητά να επιβληθούν δεσμευτικοί στόχοι όσον αφορά την αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, ιδίως εκείνων με τις μεγαλύτερες δυνατότητες δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα, και πρόληψης και μείωσης των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών. Εν τω μεταξύ, ο κανονισμός για την αποψίλωση των δασών[28] αποσκοπεί στη μείωση των επιπτώσεων της ΕΕ στην παγκόσμια αποψίλωση των δασών, μέσω της προώθησης της χρήσης προϊόντων «μηδενικής αποψίλωσης».

Διατίθενται διάφοροι μηχανισμοί χρηματοδότησης για την κλιμάκωση των απορροφήσεων άνθρακα, μέσω δημόσιων ή ιδιωτικών πηγών. Η ΕΕ παρέχει χρηματοδότηση στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) —τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν μέτρα ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας στα επικαιροποιημένα στρατηγικά τους σχέδια για την ΚΓΠ. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να υποστηρίξουν την υιοθέτηση πρακτικών βιώσιμης διαχείρισης σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίοι έχουν αναθεωρηθεί και επιτρέπουν την παροχή υπηρεσιών δασικών οικοσυστημάτων όπως η ρύθμιση του κλίματος και η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.

Άλλα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ για την αύξηση των απορροφήσεων άνθρακα είναι τα προγράμματα LIFE και «Ορίζων Ευρώπη», καθώς και τα ταμεία της πολιτικής συνοχής. Ειδικότερα, δεδομένου ότι τα υγιή εδάφη αποτελούν μία από τις βασικές πτυχές των δραστηριοτήτων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, καθώς και των δραστηριοτήτων γεωργίας, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» δρομολογήθηκε η αποστολή «Μια ευρωπαϊκή συμφωνία για το έδαφος»[29]. Στόχος της αποστολής είναι η δημιουργία 100 ζωντανών εργαστηρίων που θα ηγηθούν της μετάβασης σε υγιή εδάφη έως το 2030 μέσω της προώθησης της συνεργασίας σε όλους τους τομείς για την κάλυψη όλων των χρήσεων γης.

Όσον αφορά την παρακολούθηση των εξελίξεων στον τομέα LULUCF, η πρόταση για ένα πλαίσιο παρακολούθησης των δασών[30] καθορίζει ένα πανευρωπαϊκό πλαίσιο παρακολούθησης για τα δάση, το οποίο θα διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα έγκαιρων και υψηλής ποιότητας δεδομένων σε τυποποιημένη μορφή. Αυτό θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικά και οικονομικά αποδοτικά μέτρα εγκαίρως, προωθώντας έτσι ισχυρότερες και ανθεκτικότερες καταβόθρες άνθρακα, με παράλληλη στήριξη μιας βιώσιμης κυκλικής βιοοικονομίας. Το πλαίσιο αποτελεί βασικό παραδοτέο της δασικής στρατηγικής της ΕΕ για το

[26] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αποκατάσταση της φύσης [COM(2022) 304 final].
[27] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 – Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380 final].
[28] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2023, για τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης και την εξαγωγή από την Ένωση ορισμένων βασικών και παράγωγων προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (ΕΕ L 150 της 9.6.2023, σ. 206).
[29] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Οι αποστολές της ΕΕ δύο χρόνια μετά: αξιολόγηση της προόδου και μελλοντική πορεία» [COM(2023) 457 final].
[30] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα πλαίσιο παρακολούθησης για ανθεκτικά ευρωπαϊκά δάση [COM(2023) 728 final].

2030[31], καθώς αναγνωρίζεται ο πολυλειτουργικός ρόλος των δασών. Ομοίως, η πρόταση οδηγίας για την παρακολούθηση και την ανθεκτικότητα του εδάφους[32] θα στηρίξει την επίτευξη των στόχων στον τομέα LULUCF. Τα υγιή εδάφη δεσμεύουν περισσότερο άνθρακα, ενώ η καλύτερη παρακολούθηση της γης και του εδάφους θα συμβάλει στη στοχοθέτηση μέτρων που αποφέρουν τα μεγαλύτερα οφέλη για το κλίμα.

Το 2023 η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενωσιακές ευκαιρίες χρηματοδότησης για υγιή εδάφη[33]. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την εγγυοφυσική διαχείριση των δασών[34] και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ανάπτυξη καθεστώτων δημόσιων και ιδιωτικών πληρωμών για υπηρεσίες δασικών οικοσυστημάτων[35] σχεδιάστηκαν για την ενίσχυση της πολυλειτουργικότητας των δασών. Προκειμένου να διευκολυνθεί περαιτέρω η υιοθέτηση της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας μέσω φιλικών προς τη βιοποικιλότητα πρακτικών, η Επιτροπή δημοσίευσε το 2023 κατευθυντήριες γραμμές για τη φιλική προς τη βιοποικιλότητα δάσωση, αναδάσωση και δενδροφύτευση[36], καθώς και κατευθυντήριες γραμμές για τον ορισμό, τη χαρτογράφηση και την αυστηρή προστασία των πρωτογενών και παλαιών δασών[37], τα οποία συγκαταλέγονται μεταξύ των πλουσιότερων οικοσυστημάτων της ΕΕ και αποθηκεύουν σημαντικά αποθέματα άνθρακα. Τον Νοέμβριο του 2023 άρχισε να ισχύει η αναθεωρημένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας[38], η οποία υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις εκπλήρωσης των κριτηρίων LULUCF κατά την παραγωγή καυσίμων από δασική βιομάζα.

3.4. Κανονιστικές επιλογές για τη γη, τα τρόφιμα, την ενέργεια και τη βιοοικονομία στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα

Η πρόσφατα δημοσιευθείσα ανακοίνωση σχετικά με τον κλιματικό στόχο της Ευρώπης για το 2040 και την πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα παρουσιάζει τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 90 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 ως συνιστώμενο στόχο για το 2040. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η εκτίμηση

[31] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Νέα δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030» [COM(2021) 572 final].
[32] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παρακολούθηση και την ανθεκτικότητα του εδάφους (νομοθέτημα για την παρακολούθηση του εδάφους) [COM(2023) 416 final].
[33] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενωσιακές ευκαιρίες χρηματοδότησης για υγιή εδάφη», που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παρακολούθηση και την ανθεκτικότητα του εδάφους (νομοθέτημα για την παρακολούθηση του εδάφους) [SWD(2023) 423 final].
[34] https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/2d1a6e8f-8cda-11ee-8aa6-01aa75ed71a1
[35] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ανάπτυξη συστημάτων δημόσιων και ιδιωτικών πληρωμών για τις υπηρεσίες δασικών οικοσυστημάτων» [SWD(2023) 285 final].
[36] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη φιλική προς τη βιοποικιλότητα δάσωση, αναδάσωση και δενδροφύτευση» [SWD(2023) 61 final].
[37] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τον ορισμό, τη χαρτογράφηση, την παρακολούθηση και την αυστηρή προστασία των πρωτογενών και παλαιών δασών της ΕΕ» [SWD(2023) 62 final].
[38] Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

επιπτώσεων[39] δείχνει ότι οι απορροφήσεις άνθρακα (από την ατμόσφαιρα μέσω χερσαίας και βιομηχανικής απορρόφησης άνθρακα) θα πρέπει να ανέλθουν σε 400 Mt CO_2-eq. Ο εν λόγω συνιστώμενος στόχος ανταποκρίνεται στις συμβουλές της Ευρωπαϊκής Επιστημονικής Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (στο εξής: συμβουλευτική επιτροπή)[40] και συνάδει με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα για την υποβολή προϋπολογισμού για τα αέρια του θερμοκηπίου σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού.

Όπως και όλοι οι άλλοι τομείς, ο τομέας LULUCF διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη της κλιματικής φιλοδοξίας της ΕΕ για το 2040, συμβάλλοντας παράλληλα στην επισιτιστική ανεξαρτησία της ΕΕ και σε μια βιώσιμη κυκλική βιοοικονομία. Με τις κατάλληλες πολιτικές και μέτρα, θα πρέπει να είναι δυνατή η μείωση των εκπομπών εκτός CO_2 από τον γεωργικό τομέα[41], με παράλληλη αύξηση της χερσαίας καταβόθρας άνθρακα μέσω της ενίσχυσης της ικανότητας των εδαφών και των δασών να αποθηκεύουν περισσότερο άνθρακα. Αυτός ο αμοιβαία επωφελής συνδυασμός θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα οι συνδυασμένοι τομείς της γεωργίας, της χρήσης γης και της δασοκομίας να καταστούν κλιματικά ουδέτεροι.

Η διαχείριση της γης συνδέεται στενά με την παραγωγή και τη μεταποίηση τροφίμων. Η συμβουλευτική επιτροπή επισημαίνει στην πρόσφατη έκθεσή της[42] ότι μια προσέγγιση που βασίζεται σε ολόκληρο το σύστημα επιτρέπει τον εντοπισμό διατομεακών ευκαιριών μετριασμού, συμπεριλαμβανομένων επιλογών μετριασμού από τους παραγωγούς, τους καταναλωτές και τους ενδιάμεσους παράγοντες στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων, και διασφαλίζει την υιοθέτηση συνεκτικής προσέγγισης για την εξισορρόπηση των διαφόρων περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών πτυχών. Στην έκθεση επισημαίνεται επίσης ότι η καθιέρωση μηχανισμών που βασίζονται στην αγορά στους τομείς της γεωργίας και της χρήσης γης θα μπορούσε να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την παροχή κινήτρων στους παράγοντες της αλυσίδας αξίας των τροφίμων ώστε να στραφούν σε διαδικασίες χαμηλότερων εκπομπών. Θα καταστήσει επίσης δυνατή τη μείωση των εκπομπών εκεί όπου αυτό μπορεί να γίνει με τον αποδοτικότερο οικονομικά τρόπο και θα μπορούσε να παράσχει σημαντικά κίνητρα για την ενίσχυση των απορροφήσεων άνθρακα στον τομέα LULUCF. Η συμβουλευτική επιτροπή θεωρεί επίσης ότι η καλύτερη ευθυγράμμιση της ΚΓΠ με τις φιλοδοξίες της ΕΕ για το κλίμα θα μπορούσε να διαδραματίσει με τη σειρά της σημαντικό ρόλο.

Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση πολιτικής στον τομέα των τροφίμων θα δώσει τη δυνατότητα στους διαχειριστές γης να υιοθετήσουν αλληλοενισχυόμενες πρακτικές μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν. Η φιλική προς τη βιοποικιλότητα διαχείριση

[39] Η ανάλυση βασίζεται σε σενάρια που αντικατοπτρίζουν πολιτικές και μέτρα έως τον Μάρτιο του 2023. Τα κράτη μέλη θα υποβάλουν το 2024 τα τελικά εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, τα οποία ενδέχεται να περιλαμβάνουν πρόσθετα μέτρα.
[40] ESABCC (2023). DOI: 10.2800/609405.
[41] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Εξασφαλίζουμε το μέλλον μας — Ο κλιματικός στόχος της Ευρώπης για το 2040 και η πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, με την οικοδόμηση μιας βιώσιμης, δίκαιης και ευημερούσας κοινωνίας» [SWD(2024) 63 final].
[42] ESABCC (2024). DOI: 10.2800/216446.

της γης θα αυξήσει τις απορροφήσεις άνθρακα, θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα της καταβόθρας άνθρακα της ΕΕ και θα βελτιώσει τη γονιμότητα του εδάφους.

Τα μακρόβια προϊόντα αποθήκευσης άνθρακα που προέρχονται από βιώσιμες πηγές, όπως το ξύλο που χρησιμοποιείται στις κατασκευές, έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τις απορροφήσεις άνθρακα και να συμβάλουν στην απανθρακοποίηση άλλων τομέων. Με τη χρήση τους, η βιώσιμη κυκλική βιοοικονομία μπορεί να προσφέρει στους διαχειριστές γης νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, καθώς η βιομάζα αντικαθιστά τον άνθρακα ορυκτής προέλευσης στην οικονομία της ΕΕ. Επιπλέον, αναδύονται νέες προσεγγίσεις ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας οι οποίες μπορούν να αυξήσουν τις απορροφήσεις άνθρακα, όπως η παγίδευση άνθρακα που προκύπτει από βιώσιμες δραστηριότητες σε παράκτια θαλάσσια οικοσυστήματα (γαλάζιος άνθρακας), οι οποίες μπορούν επίσης να συμβάλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

3.5. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα

Παρότι ο τομέας LULUCF εξακολουθεί να συνιστά καταβόθρα άνθρακα, συνεχίζεται η ανησυχητική τάση μείωσης της καταβόθρας LULUCF που παρατηρείται την τελευταία δεκαετία. Κατόπιν των πολυάριθμων εξελίξεων σε επίπεδο πολιτικής από την έναρξη ισχύος του κανονισμού LULUCF πριν από περίπου 6 χρόνια, η Επιτροπή θα δρομολογήσει αξιολόγηση του κανονισμού παράλληλα με την παρούσα έκθεση. Αφού αρχίσει να ισχύει το πλαίσιο πιστοποίησης των απορροφήσεων άνθρακα, η αξιολόγηση θα μελετήσει τα πιθανά οφέλη και τους συμβιβασμούς της συμπερίληψης μακρόβιων προϊόντων αποθήκευσης άνθρακα που προέρχονται από βιώσιμες πηγές και έχουν καθαρό θετικό αποτέλεσμα δέσμευσης άνθρακα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού LULUCF[43].

Σκοπός της αξιολόγησης είναι επίσης να αξιολογηθεί ο κανονισμός με βάση τις αρχές για τη βελτίωση της νομοθεσίας (αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, συνάφεια, συνοχή και ενωσιακή προστιθέμενη αξία) και να διερευνηθούν οι δυνατότητες απλούστευσης και μείωσης του διοικητικού φόρτου. Η ΕΕ θα μπορέσει να αντλήσει διδάγματα από το παρελθόν για να διευκολύνει τη μελλοντική λήψη αποφάσεων και να εντοπίσει περιθώρια βελτίωσης στον σχεδιασμό της μελλοντικής πολιτικής μετά το 2030. Τέλος, στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο πολιτικής για τον τομέα της γης παραμένει κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό και ότι αποτελεί αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη του βασικού στόχου της βιώσιμης κυκλικής βιοοικονομίας για κλιματική ουδετερότητα.

[43] Βλ. άρθρο 17 παράγραφος 3 του κανονισμού LULUCF.